

Lezingen:

- Matt. 12: 24-33
- Hand. 2: 1-13

Overweging

De momenten waar het echt om draait in het leven, dat zijn er maar een paar. De gebeurtenissen waardoor we zijn geworden wie we zijn, staan als een brandmerk in onze ziel geschroeid. We kunnen er nooit van los komen. Hooguit kunnen we ze beschrijven. Wat zijn dat voor momenten?

Dat is natuurlijk voor iedereen anders, maar ze spelen zich meestal al heel vroeg in je jeugd af. In mijn eerste internaat jaar werd ik gepest. Ik was een driftkop dus dan krijg je dat terug. Je ontdekt al letterlijk vechtend wie je zelf bent. Het is bijna niet na te gaan, dat kun je alleen zelf, welke ervaringen er b.v in je herinnering liggen bij religieuze feesten. Zijn daar herinneringen aan vastgeplakt die steeds weer terugkomen? Het zou een boeiend onderling gesprek kunnen opleveren. Ik weet mij van alle pinksterfeesten eigenlijk nauwelijks iets te herinneren, behalve een. Mijn broer en ik, rk opgevoed, moesten op voor het vormsel. Een ritueel vlak in de buurt van Pinksteren altijd, waarbij wij elkaar bang maakten vanwege het verhaal dat de bisschop je dan een tik op je wangen gaf. Maar meer nog dat we een lied moesten leren. Het Veni Creator Spiritus. Als mijn ouders sliepen dan oefenden we het in bed, want we moesten een paar coupletten uit ons hoofd kunnen zingen.

Veni, creator Spiritus
mentes tuorum visita,
imple superna gratia,
quae tu creasti pectora.

Qui diceris Paraclitus,
altissimi donum Dei,
fons vivus, ignis, caritas
et spiritalis unctio

We deden de gekste dingen met de melodie en de tekst en werden er altijd melig van, want de inhoud van het latijn ontging ons volkomen. Het oefenen bleek veel meer een soort verbinding met elkaar te betekenen dan de relibetekenis. Mijn broer en ik. We zingen het soms nog steeds met lange uithalen en dan moeten we lachen. Verbinding.

Kom Schepper, Geest, daal tot ons neer,
houd Gij bij ons uw intocht, Heer;
vervul het hart dat U verbeidt,
met hemelse barmhartigheid.

Gij zijt de gave Gods, Gij zijt
de grote Trooster in de tijd,
de bron waaruit het leven springt,
het liefdevuur dat ons doordringt

Is dit nu een belangrijke gebeurtenis? Toch wel. Je zoomt als het ware in op een microgebeurtenis en daarin zijn alle contouren al zichtbaar van wie je later wordt. Religieus, kerkelijk, profileringsdrang, zingen, dingen verzinnen. Je weet het gewoon als je op die herinneringen inzoomt. Probeer het maar eens bij jezelf.

Er staat een intrigerend zinnetje bij Mattheus ; elke zonde en elke godslastering kan de mens worden vergeven, maar wie de Geest lastert kan niet worden vergeven. Je kunt vloeken wat je wilt , maar er is blijkbaar iets onaanraakbaars in ons dat mocht je dat negatief duiden dan is het gebeurd met je. Kwaadspreken van de Heilige Geest doe je niet. Wat zou dat toch zijn? Het kleine meisje hoop? Je geloof? Je diepste gedachten? Alles wat je denkt te zijn? Respect? Ik merk dat ik er omheen blijf draaien. Het is niet te grijpen. Ontkennen van menselijkheid? Redelijkheid? Het is als water, nee als vuur, maar niet vernietigend. Het is alles tegelijkertijd. Het is alles wat dit hier samenhoudt. Hoe wij op elkaar reageren, hoe we praten, communiceren, hoe levendig we zijn, hoe gesloten we zijn.

In heel veel communicatie tegenwoordig wordt gesproken over verbinding. Het is al bijna een jekwoord, wat wil zeggen een cliché. Iedereen zoekt tegenwoordig de verbinding. Mensen proberen daarmee uit te drukken dat er iets moet zijn dat dat teweeg brengt. Dat gaat blijkbaar niet zomaar. Je moet het als een geest oproepen, maar AH zoekt ook verbinding met je op allerlei mogelijke manieren, maar het zal nooit via een pinksterervaring gaan. Veel reclame probeert daar in de buurt te komen, maar iedereen heeft het door. Het is niet echt. Iets wat echt is overvalt je , soms als een flits. De ouderen kennen zeker de rascynicus Willem Frederik Hermans nog wel. Hij vertelt hoe hij overvallen werd door muziek van Erik Satie, gespeeld door zijn buurvrouw, hoe hij geen stap kon verzetten, hoe hij zijn ogen vchtig voelde worden en zich voelde als een gevangene in een ondergrondse kerker die een kort ogenblik naar buiten mag kijken.

Het gaat om de grenservaring die als in een kortsluiting licht geeft. Met die lampen hier zal die kortsluiting nooit lukken. Ik heb het hier ook niet gedurfd dat nu in de praktijk te brengen, maar het is wel die knetterende kortsluiting die er veel dichterbij komt. Het gaat bij die leerlingen in de handelingen ook om die onaangekondigde confrontatie. We zingen dadelijk de woorden van Augustinus. Veel te laat heb ik jou liefgekegen, schoonheid, wat ben je oud, wat ben je nieuw. Hoezo te laat? En zegt "Jij God was in mijn binnenste, maar ik zocht jou buiten en stortte mij op al wat mooi en aantrekkelijk is, dingen die van jou afkomstig zijn. Jou, de schoonheid zelf , miste ik, want jij was binnen en ik buiten. Dit 'veel te laat', dit plotselinge besef dat hij verkeerd aan het zoeken is en dus niet vindt, dat is cruciaal voor de overrompelende ervaring van schoonheid en liefde. Er zijn veel teksten van Augustinus, maar deze springt er uit, omdat Augustinus met zijn persoonlijke ervaring ineens zichzelf in het geding brengt. We weten heus wel wat schoonheid is, maar het persoonlijk erdoor getroffen worden is nog wat anders.

Er verschenen aan hen een soort vlammen en ze werden vervuld van de heilige Geest. Niet een ander soort, nee de heilige. We zullen er nooit achter komen wat hen toen precies vervulde. We komen misschien in de buurt, met te spreken over het schone, het gewone en God. Over kunst en wat je daarin zo plotseling kan raken. We komen misschien in de buurt bij zonlicht in een beukenboom, een moederpaard met haar veulen naast zich rennend, de lichtwerking in een Rembrandt. Schoonheid is ook een kwestie van smaak. De leerlingen leken alle spraken en smaken aan te spreken. De omstanders stonden werkelijk verbijsterd. Van de Italiaanse dichter Petrarca(1304-1374) wordt verteld dat hij, vanaf een berg-de Mont Ventoux-uitkijkende over het landschap, overweldigd werd door de schoonheid ervan. Om dit gevoel de baas te worden sloeg hij een kruis en greep naar zijn brevier. Hij viel terug op zijn schepper.

Het aller subtielste is het verschil dat gemaakt wordt door de blik van de kijker. Dat geldt met name voor de schoonheid van mensen. De blik waarmee je kijkt , bepaalt mede wat je ziet en hoe je iemand ziet. Zie je authenticiteit, ook als iemand niet meer meedoet met de gangbare schoonheidsidealen? Zie je de geest? Zou dat het kunnen zijn als gezegd wordt dat je de geest niet mag belasteren?

Er is een uitbundige geest en een stille geest, er is een geest die doet huilen en een geestige geest die doet lachen. De geest is oneindig verscheiden, is subliem en alledaags, heel gewoon en heel uitzonderlijk.

Henk Baars

p.s Het Veni Creator werd door mij gezongen. Er werden 12 olielampen die bezoekers hadden meegenomen een voor een op de tafel gezet en aangestoken.